

Joan F. Mira

CONTRAPUNT

Tornar al futur: més bombes

És com si el final d'allò que en deien la "guerra freda" haguera recalcat perillosament les neurones d'alguns especialistes en estratègia i en filosofia política. No saben viure sense una visió del món dividit en dos blocs antagònics, ideològics i militars, es troben perduts, se'ls ensorra la barraca, i surten al carrer dient bestieses. Parle dels professionals del pensament, és clar, dels qui escriuen papers que després discutirà el món sencer. Americans, *of course*.

Primer va ser el Fukuyama aquell, amb el final de la història i altres bovades teòriques que van provocar, estúpidament, el consum de milers de quilòmetres quadrats de paper en respostes i comentaris, i de milions d'hores en discussions i seminaris (¿com s'ho fan, en matèria de màrketing de les idees, que tenen un èxit planetari tan fulminant?). Ara en ve un altre, pel cantó contrari, i si no anem alerta, en pocs mesos ja hi serem una altra vegada.

El senyor es diu John Meersheimer (per favor, obliden ràpidament el nom), és professor de ciències polítiques —cames, ¡ajudeu-me!—, i ha escrit un llarg article en la prestigiosa revista trimestral *International Security*. Perquè aquest nou profeta no va com el Fukuyama, pel cantó del final de la història per liquidació de les ideologies. No. El seu paper porta el títol "*Back to History*", o siga "De retorn a la història", o alguna cosa així. Ja en circulen còpies abreujades per la Casa Blanca i pel departament d'Estat, de manera que, si algú no hi posa remei, seguirà el mateix camí de l'altre. Amb una perillosa particularitat: que Fukuyama parlava d'idees, i aquest parla de bombes.

La base és ben coneguda: durant quaranta-cinc anys, el món ha viscut relativament tranquil —i sobretot Amèrica del Nord i tot Europa— gràcies precisament a la divisió en dos blocs i a la guerra freda.

La divisió en dos blocs ja era, per ella mateixa, una garantia d'estabilitat: "un sistema bipolar només té un díade a través del qual pot esclatar una guerra", diu John M. O siga, un bloc de països ací, un altre bloc allà, i enmig una ratlla, una sola, i perfectament controlada. Mentre hom no travessava aquesta ratlla, no hi havia perill real de cap cosa grossa. I com que travessar aquesta única ratlla era tan extremadament perillós, el resultat és que no ha passat res durant prop de mig segle. Gràcies a la bomba, és clar. Gràcies a l'equilibri del terror nuclear: la bomba, i la ratlla, són el secret de la pau, del progrés i del benestar de tots. El fet que hagen passat moltes coses al sud i sud-est asiàtic, a Sud-amèrica o a l'Àfrica, no afecta per a res la teoria: en definitiva —ja ho deia també el Fukuyama— això són simples ravals exòtics de la història. L'important és que no ha passat res a l'Amèrica del Nord i a tot Europa sencera.

Ara, però, desfet el díade miraculós, sí que podrien tornar a passar coses. Europa, per exemple, es queda plena de forces soltes, que poden donar lloc a perillosos díades incontrolats (abans les controlaven els russos i els americans: ara, ¿qui les controlarà?), canvis d'aliances, alteracions d'equilibris i, perills mortals. L'exemple, i la paraula clau és evidentment, la "balcanització". Però l'anàlisi del professor John M. no es limita a l'àrea dels Balcans, als problemes presents i als perills futurs entre serbis, croats, albanesos, romanesos i hongaresos. Ni al Caucas, ni al Bàltic ni a l'Àsia Soviètica. El professor John M. imagina un nou de-

sequilibri d'Europa sobretot pel joc de les noves potències: Alemanya, França, Gran Bretanya i Rússia (amb alguns intents d'Itàlia). És a dir, les de sempre.

Quatre potències en el camp europeu, buscant el seu propi interès, i procurant expandir la seua àrea d'influència. Com sempre. Per això deu ser que parla del "Retorn de la història": de la història del segle XVIII, XIX i primera meitat del XX. Un fet com el Mercat Comú, l'existència d'una Comunitat on França, Alemanya, etc. van integrant-se a poc a poc en un sol bloc, no interessa al professor John M.: la història és la història, i les potències són les potències. Les futures rivalitats incontrolades són pràcticament una certesa científica.

Llavors, ¿què fer, per aturar aquest retorn catastròfic a la història? Aplicar el remei que tan eficaç s'ha demostrat durant el temps feliç de la pau càlida i la guerra només freda: bombes per a tots. Exactament: "Una proliferació ben administrada" de les armes nuclears. França, Gran Bretanya i Rússia (tres de les quatre potències europees) ja en tenen. Cal que l'Alemanya unida tinga també les seues bombes, i el problema queda en gran part resolt. Els americans, abans d'anar-se'n, podrien repartir per Europa alguns dels seus excedents de bombes i de míssils, i així els europeus quedarien ben arreglats i contents. Els Quatre de la Bomba (o els Cinc, si comptem Itàlia: Espanya, evidentment, no entra en els càlculs) s'equilibren, es terroritzen una mica, i entre tots neutralitzen les baralles dels pobles i països sense bombes. La pau torna a ser segura i garantida, gràcies a l'aplicació de la "teoria Mearsheimer" (ja se m'ha escapat una altra vegada el nom). Sembla una bestiesa d'estiu, ¿no? Ja en sentiran parlar.